

Från miljöbov till snushjälte

En rapport om att snus är Sveriges vanligaste fulspolning, hur många som är beredda att sluta fulspola och hur bättre information kan hjälpa miljön.

INNEHÅLL

Sammanfattning	3
Inledning	4
Sverige rökfritt tack vare snuset	4
Fler prillor slängs	4
Fulspolning	4
Du kan göra skillnad!	4
Vad säger lagstiftningen?	5
1 100 ton fulspolat snus	5
Påfrestning på reningsverken och skadligt för naturen	5
Lagen om allmänna vattentjänster	5
Kommunala bestämmelser och riktvärden	5
Undersökning bland Snusbolagets kunder	6
Bakgrundsvariabler och frågebatteri	6
Resultat	7-17
Analys:	18
Hur kan vi få stopp på fulspolningarna av snus?	18
Vilka svarade på enkäten?	18
Hur många snusare fulspolar och varför gör man det?	18
Hur viktigt är miljötänket för snusarna?	19
Hur påverkas snusare som får veta att fulspolning är olagligt?	19
Är lagen eller miljötänket det viktigaste argumentet?	20
Sluta fulspola – enkla tips för hur vi minskar fulspolningen	20
Källor	21

SAMMANFATTNING

Att spola ner saker i toaletten som inte hör hemma där, är ett stort problem för landets reningsverk och den allra vanligaste fulspolningen är gamla prillor. Mot den bakgrunden ville vi på Snusbolaget självklart ta reda på:

**Är svenska snusare värre miljöbovar än andra?
Eller vet man helt enkelt inte vad som gäller?**

Vi tar i den här rapporten bland annat reda på vad som egentligen står i lagen om avfallshantering av snus och sammanställer hur många som tänker sluta fulspola nu när de vet att det är olagligt. I slutet av den här rapporten har vi dessutom lagt in ett kapitel där vi funderar kring hur vi kan sprida den viktiga informationen vidare. Kanske har du själv någon värdefull input eller någon rolig idé?

Tipsa oss gärna på hej@snusbolaget.se!

Snusbolagets enkätundersökning riktades till våra kunder och genomfördes under februari och mars 2025. Totalt svarade **3 713 personer**.

Några av resultaten:

60%

Av de som inte visste att snus inte är nedbrytningsbart, kommer nästan 60% att sluta spola ner prillorna nu när de vet.

1/3

Var tredje skulle sluta att fulspola om de visste att det var olagligt.

2/5

Idag slänger ungefär 60% någon gång sitt snus i toaletten.

1/2

Hälften av alla vet om att snus inte är nedbrytningsbart i reningsverken.

Vanligaste skälet till att fulspola prillor är för att det är bekvämt.

INLEDNING

Sverige rökfritt tack vare snuset

Att Sverige, enligt WHO, snart är det allra första rökfria landet i Europa beror enligt de flesta bedömare på vår långa snustradition. Idag finns långt över en miljon snusare i Sverige. Det klassiska lössnuset har dock fått flera nya varianter, både vad gäller storlek, färg, smak och inte minst förpackning. Idag står portionspåsarerna för en allt större del av konsumtionen och den tidigare bilden av snusare som en man med svarta ränder mellan tänderna, har kompletterats. Långt fler kvinnor snusar idag än för bara ett decennium sedan och social bakgrund, utbildningsgrad och drivkrafter verkar spela en allt mindre roll för vem som blir snusare. Ungefär åtta procent av den vuxna befolkningen uppger att de använt vitt snus den senaste månaden.

Fler prillor slängs

Men att svenskarna – i mycket högre utsträckning än övriga européer – har valt att byta ut cigaretter mot olika typer av snus, innebär också en ökad mängd gamla påsar som avfall.

Enligt en tidigare rapport från Svenskt Vatten år 2016 så spolas hela 4 miljoner prillor ner i toaletten varje dag. På ett år motsvarar det hela 1,4 miljarder prillor eller 1 100 ton snus. Det gör snuset till Sveriges vanligaste så kallade fulspolning. Svenskt Vattens rapport fick också fram att 68 procent av de svenska snusarna slängde snus i toaletten när de var hemma samt att 53 procent inte visste om att snus som spolas ner är skadligt för miljön.

Fulspolning

Så vad är då en fulspolning? Jo, att fulspola innebär att saker som inte hör hemma i avloppet spolas ner i toaletten. De vanligaste fulspolningarna förutom snus är tops, hushållspapper, mensskydd, våtservetter, miljöfarliga kemiska ämnen och bomullstussar.

Du kan göra skillnad!

Faktum är att det faktiskt är olagligt att spola ner prillan i toaletten. Snuset ska istället slängas bland brännbart avfall, d.v.s. i papperskorgen på toaletten eller bland hushållssoporna. Men det är något som många inte verkar känna till. Vi på Snusbolaget bestämde oss därför för att undersöka saken och dels ta reda på om problemet fortfarande är lika vanligt, dels se till att sprida informationen så att vi gemensamt kan hjälpas åt.

För varje enskild prilla spelar stor roll – tillsammans kan vi göra skillnad för miljön!

MARKUS LINDBLAD
Kommunikationschef på Snusbolaget

P.S. Vill du veta mer om vad Snusbolaget gör för miljön? Läs mer i vår [hållbarhetsrapport](#) och i rapporten [Färre transporter och mindre utsläpp vid e-handel av snus](#).

VAD SÄGER LAGSTIFTNINGEN?

Att värna om miljön är viktigt och något som de flesta svenskar verkar ha tagit till sig. Under 2023 samlades det in mer än 1,5 miljoner ton restavfall. Och Förpackningsinsamlingen (numera Näringslivets Producentansvar) räknade ut att svensken i genomsnitt återvinner exempelvis 17,5 kg pappers- och kartongförpackningar och 22,2 kg glasförpackningar per person. Men när det kommer till snusprillorna ser det sämre ut. Kanske tror man att snuset förmultnar och därför kan slängas varsomhelst? Eller så tänker man att en enda liten prilla inte kan göra så stor skada?

1 100 ton fulspolat snus

Men när mer än en miljon svenskar snusar så är det plötsligt inte en enda liten prilla längre, utan 1,4 miljarder små prillor som spolas ner i toaletterna varje år. 1 100 000 kilo. Tillräckligt mycket snus för att fylla 100 lastbilar varje år!

Påfrestning på reningsverken och skadligt för naturen

Och tyvärr så förmultnar inte snuset. Istället riskerar ämnen som kadmium att förgifta de mikroorganismer som renar avloppsvattnet eller att fastna i slammet under reningsprocessen och till slut hamna i naturen. Något som potentiellt sett kan skada framför allt fiskarna i våra sjöar och vattendrag. De kommunala systemen och reningsverken är nämligen bara byggda för att ta emot och rena kiss, bajs och toalettpapper, så snuset orsakar en onödig påfrestning på avloppsreningsverken. Och ökar halterna av kadmium ännu mer kan kommunerna i framtiden bli tvingade att förbränna slammet istället – en väldigt kostsam process som i slutändan måste betalas av medborgarna via en ökad VA-taxa.

Lagen om allmänna vattentjänster

Prillorna ställer helt enkelt till det i avloppet. Ekonomiskt, men också miljömässigt. Men inte nog med att det är olämpligt eller skadligt, det är faktiskt olagligt (för de allra flesta) att fulspola. I Lagen om allmänna vattentjänster (LAV, SFS 2006:412) står nämligen att:

24 § LAV:

En fastighetsägare som har anslutning till den allmänna VA-anläggningen får inte tillföra avlopp som på något sätt skadar eller stör anläggningen.

Kommunala bestämmelser och riktvärden

Dessutom har kommunerna lokala föreskrifter som förtydligar för medborgarna vad som avses. Exempel på ett sådant förtydligande:

Fastighetsägare får inte tillföra avloppet lösningsmedel, avfettningsmedel, färger, olja, bensin eller annan petroleumprodukt, fett i större mängd, läkemedel eller sura, frätande eller giftiga vätskor och inte heller vätska, ämnen eller föremål som kan orsaka stopp, avlagring, vidhäftning, gasbildning eller explosion. Se även riktvärdeslista för utsläpp av avloppsvatten och bestämmelser för utsläpp av fett, olje- och bensinhaltigt avloppsvatten till XX kommuns allmänna avloppsanläggning.

Ofta finns alltså också specificerade riktvärden för olika skadliga ämnen såsom kadmium i avloppsvattnet. För detaljerad information om vad som gäller där Du bor, kontakta din kommun.

Med andra ord: När du njutit färdigt av din prilla; släng den i restavfallet, köksavfallet eller papperskorgen på toaletten!

UNDERSÖKNING BLAND SNUSBOLAGETS KUNDER

Snusbolaget är Sveriges största snusbutik och våra lojala kunder ställer ofta upp och hjälper oss med olika namninsamlingar, upprop och undersökningar. Det är därför lätt att ta saker för givet. Men för den här enkätundersökningen om fulspolning blev gensvaret till och med bättre än våra högt ställda förväntningar. Hela **3 713 personer** svarade på enkätfrågorna genom att klicka sig vidare i ett riktat mailutskick under februari och mars. Det tackar vi för!

Rapporten Från miljöbov till snushjälte är framtagen av Snusjournalen i samarbete med Snusbolaget. Syftet med rapporten är att ge en lättillgänglig bild av konsumentbeteendet utifrån aktuellt kunskapsläge samt hur det kan utvecklas. Enkätfrågorna är utformade i dialog med Svenskt Vatten.

Bakgrundsvariabler och frågebatteri

Vi ställde bakgrundsfrågor kring kön, ålder och region och dessutom frågor kring hur ofta man slänger använt snus i toaletten, om man vet om att snus inte är nedbrytningsbart och hur man kommer göra i framtiden nu när man har den vetskapen. Dessutom frågade vi om anledningen till att man själv eller andra slänger snus i

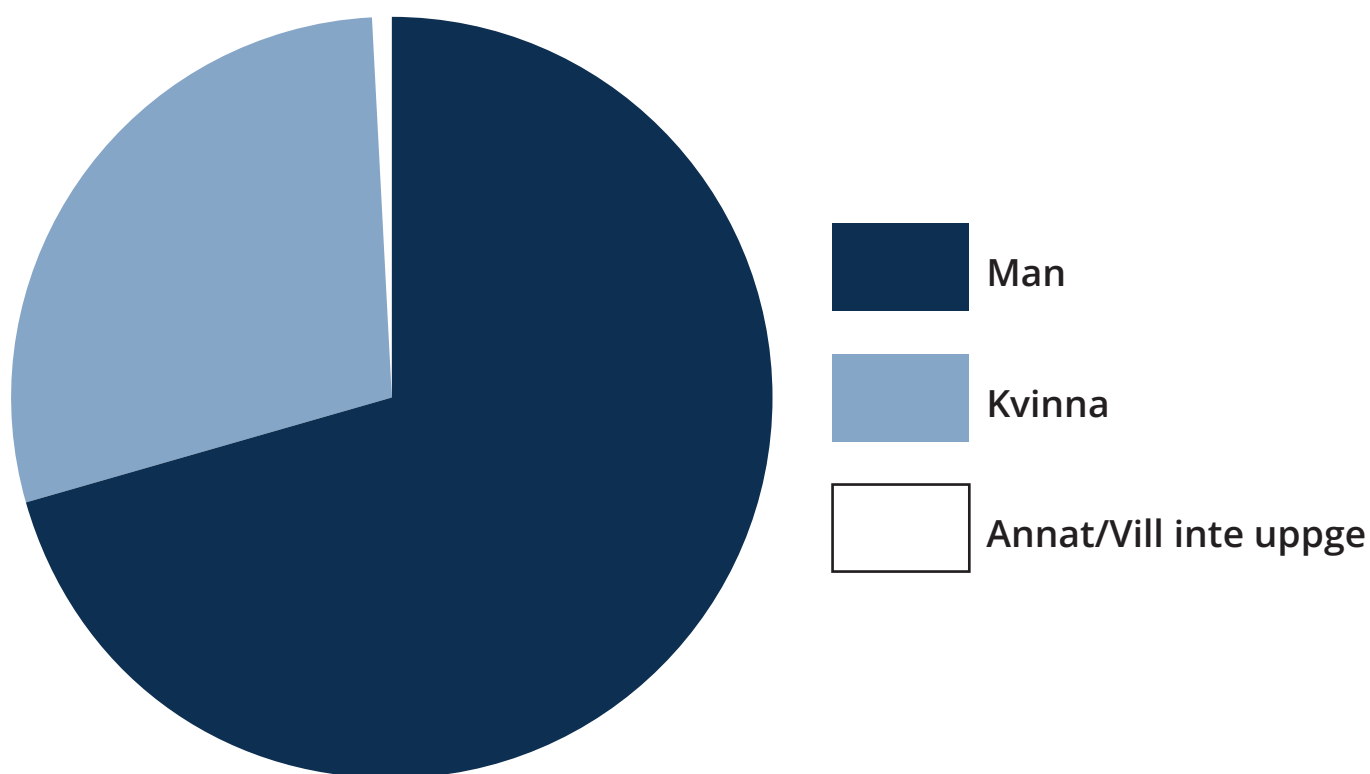
toaletten, om man vet om att snus är en av de vanligaste fulspolningarna och om man har en papperskorg på sin hemtoalett. Slutligen fick våra kunder frågor kring om man skulle ändra sitt beteende om man visste att fulspolning är olagligt och vad som fick / skulle kunna få någon att sluta slänga snus i toaletten.

Q1

KÖN?

SVAR: 3 713

EJ SVAR: 0

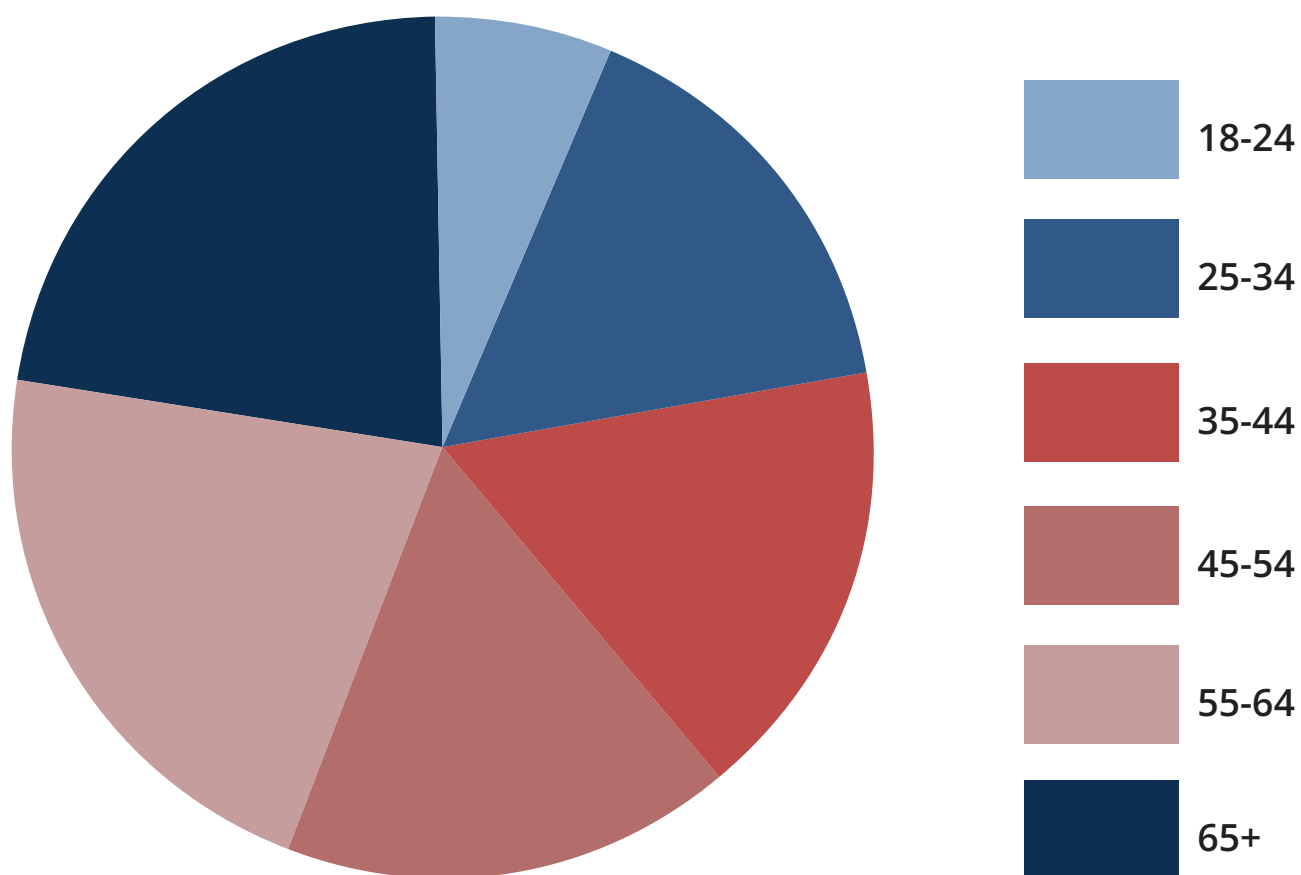
SVARSALTERNATIV	SVAR	
Man	70,81 %	2 629
Kvinna	28,49 %	1 058
Annat	0,24 %	9
Vill inte ange	0,46 %	17
TOTALT		3 713

Q2

ÅLDER?

SVAR: 3 713

EJ SVAR: 0

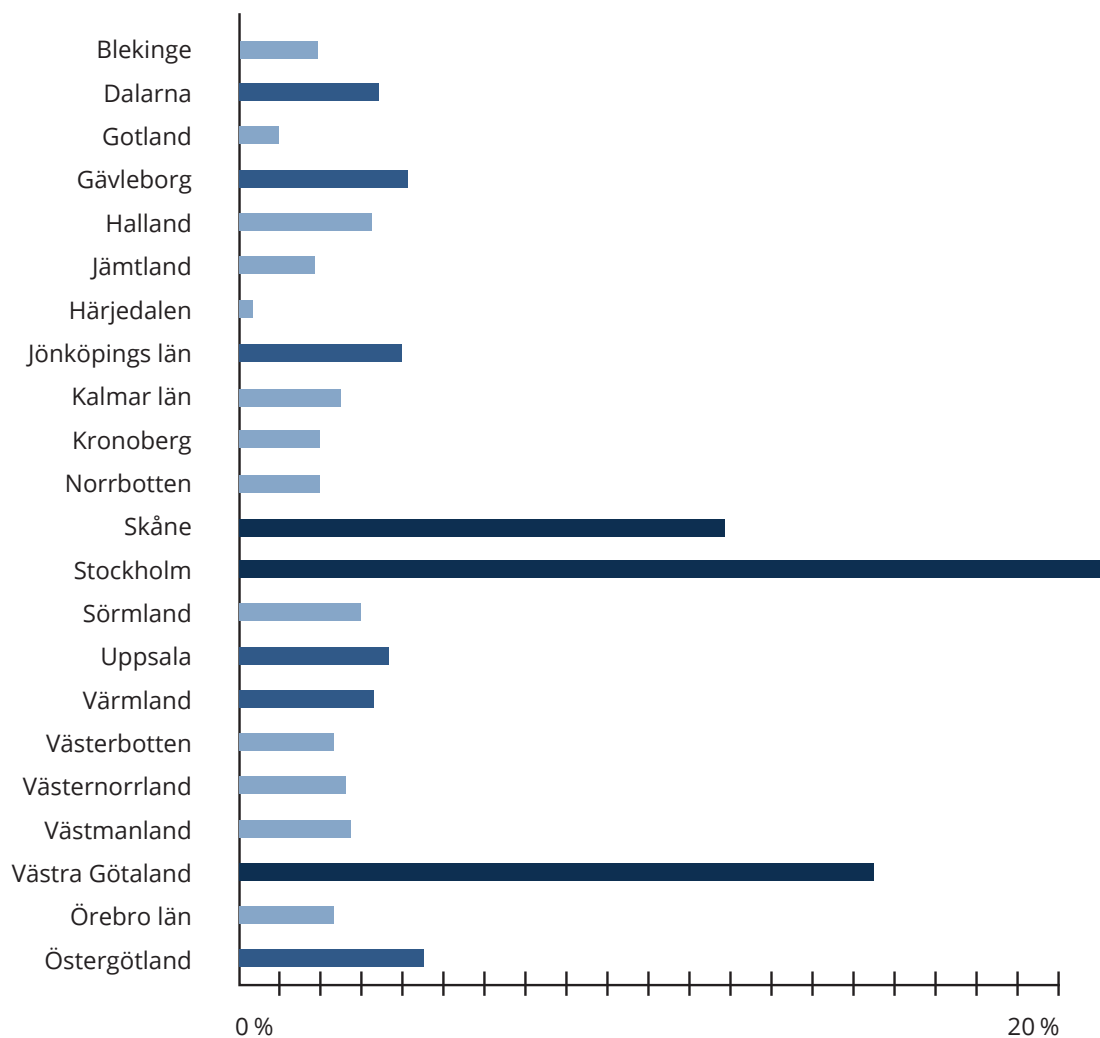

SVARSALTERNATIV	SVAR	
18-24	6,44 %	239
25-34	15,84 %	588
35-44	16,81 %	624
45-54	16,75 %	622
55-64	21,68 %	805
65+	22,49 %	835
TOTALT		3 713

REGION?

SVAR: 3 713

EJ SVAR: 0

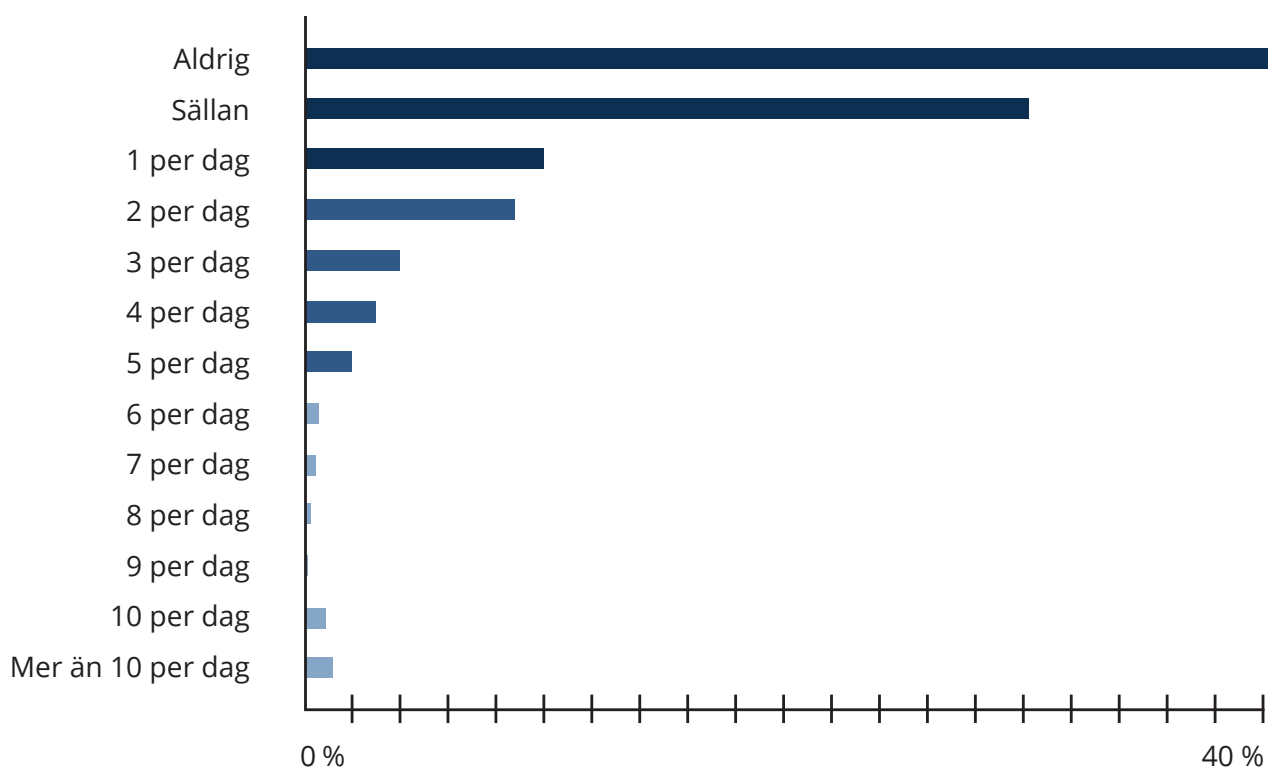
SVARSALTERNATIV	SVAR	
Blekinge	1,93%	73
Dalarna	3,29%	124
Gotland	0,90%	34
Gävleborg	4,11%	155
Halland	3,07%	116
Jämtland	1,88%	71
Härjedalen	0,24%	9
Jönköpings län	3,90%	147
Kalmar län	2,52%	95
Kronoberg	2,04%	77
Norrbottn	1,99%	75

Skåne	11,90%	449
Stockholm	21,81%	823
Sörmland	3,02%	114
Uppsala	3,87%	146
Värmland	3,39%	128
Västerbotten	2,25%	85
Västernorrland	2,76%	104
Västmanland	2,78%	105
Västra Götaland	15,45%	583
Örebro län	2,39%	90
Östergötland	4,51%	170
TOTALT		3 773

HUR OFTA BRUKAR DU SLÄNGA ANVÄNT SNUS I TOALETTEN?

SVAR: 3 713

EJ SVAR: 0

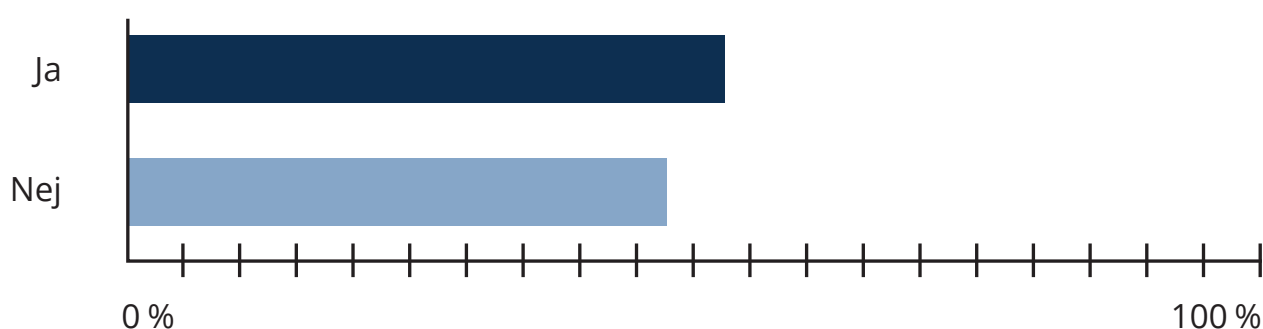
SVARSALTERNATIV	SVAR	
Aldrig	40,52%	1529
Sällan	30,69%	1158
1 per dag	9,54%	360
2 per dag	8,32%	314
3 per dag	3,98%	150
4 per dag	2,76%	104
5 per dag	2,12%	80
6 per dag	0,58%	22
7 per dag	0,32%	12
8 per dag	0,19%	7
9 per dag	0,05%	2
10 per dag	0,34%	13
Mer än 10 per dag	0,58%	22
TOTALT		3773

Q5

VET DU ATT SNUS SOM SPOLAS NER INTE ÄR NEDBRYTNINGSBART I RENINGSVERKET OCH ATT MIKROPLASTER RISKERAR ATT SLÄPPAS UT I NATUREN?

SVAR: 3 713

EJ SVAR: 0

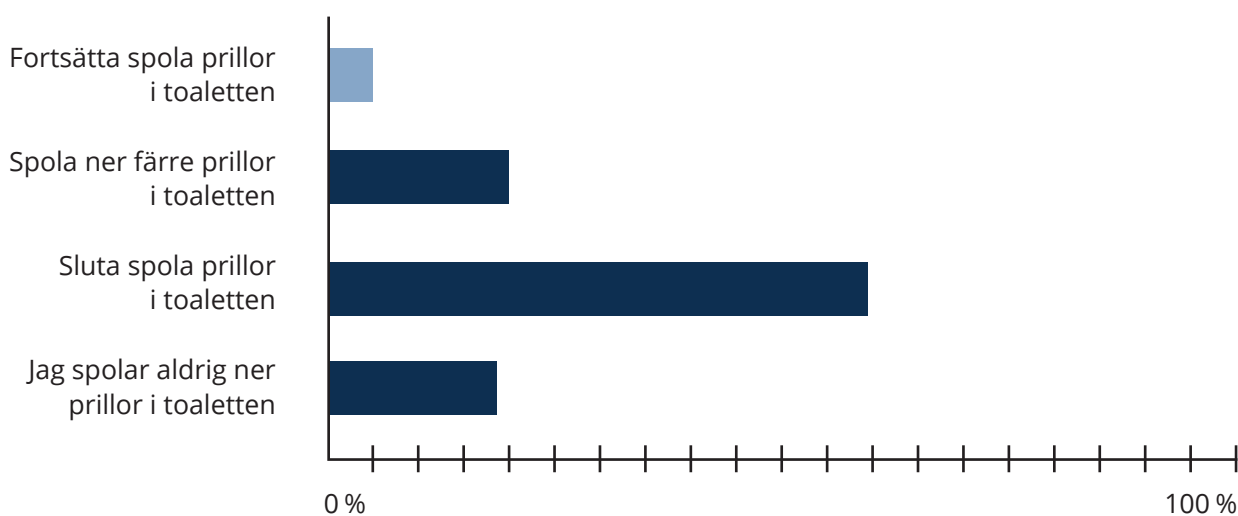

SVARSALTERNATIV	SVAR	
Ja	54,21	2 013
Nej	45,79	1 700
TOTALT		3713

NU NÄR DU VET DET, HUR KOMMER DU ATT GÖRA I FRAMTIDEN?

SVAR: 1705

EJ SVAR: 2 068

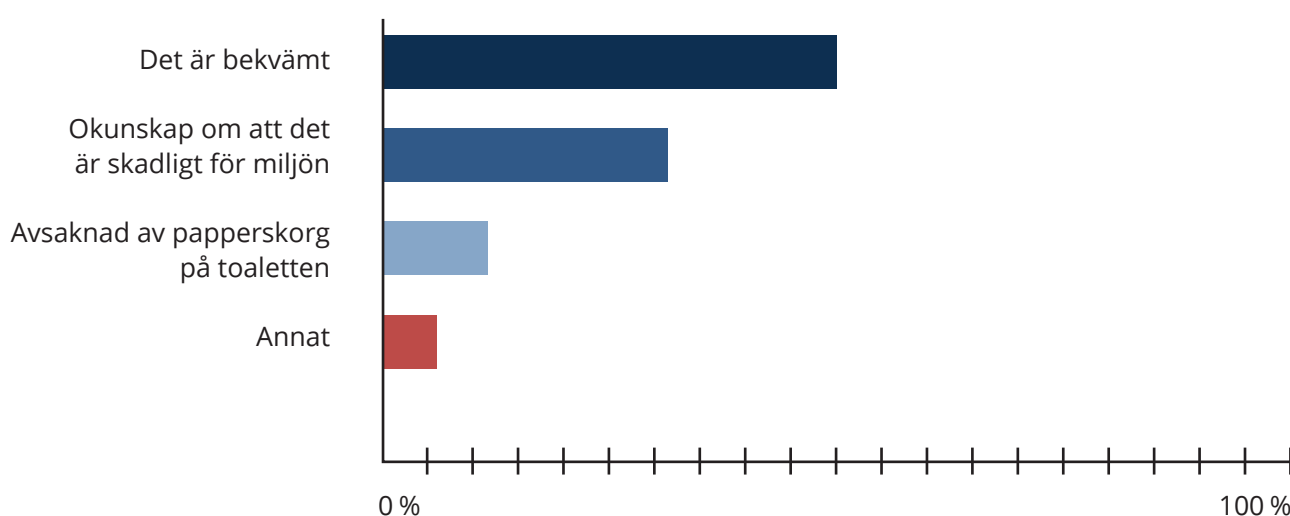
SVARSALTERNATIV	SVAR
Fortsätta spola prillor i toaletten	4,57% 78
Spola ner färre prillor i toaletten	19,24% 328
Sluta spola prillor i toaletten	58,48% 997
Jag spolar aldrig ner prillor i toaletten	17,71% 302
TOTALT	1 705

Q7

VARFÖR SLÄNGER DU ELLER VARFÖR TROR DU ATT ANDRA SLÄNGER SNUS I TOALETTEN?

SVAR: 3 418

EJ SVAR: 355

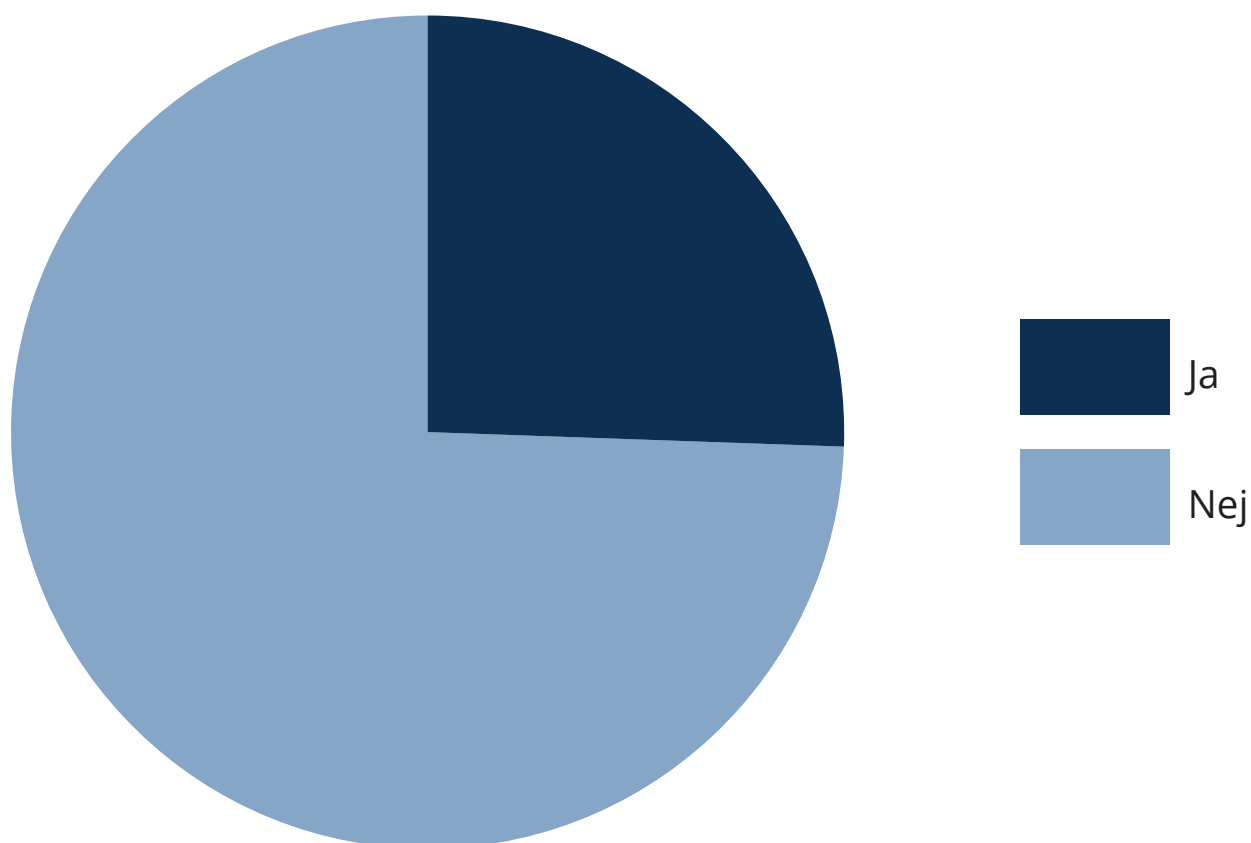
SVARSALTERNATIV	SVAR
Det är bekvämt	49,56% 1694
Okunskap om att det är skadligt för miljön	33,00% 1128
Avsaknad av papperskorg på toaletten	11,47% 392
Annat:	5,97% 204
TOTALT	3418

Q8

KÄNNER DU TILL ATT SNUS ÄR EN AV DE VANLIGASTE "FULSPOLNINGARNA" I SVERIGE?

SVAR: 3 418

EJ SVAR: 355

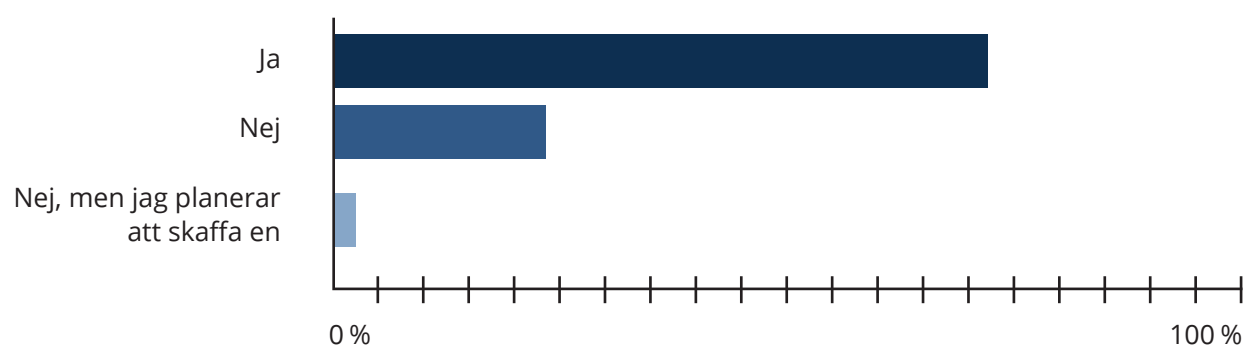

SVARSALTERNATIV	SVAR
Ja	25,80 % 882
Nej	74,20 2536
TOTALT	3 418

HAR DU EN PAPPERSKORG PÅ DIN HEMTOALETT?

SVAR: 3 418

EJ SVAR: 355

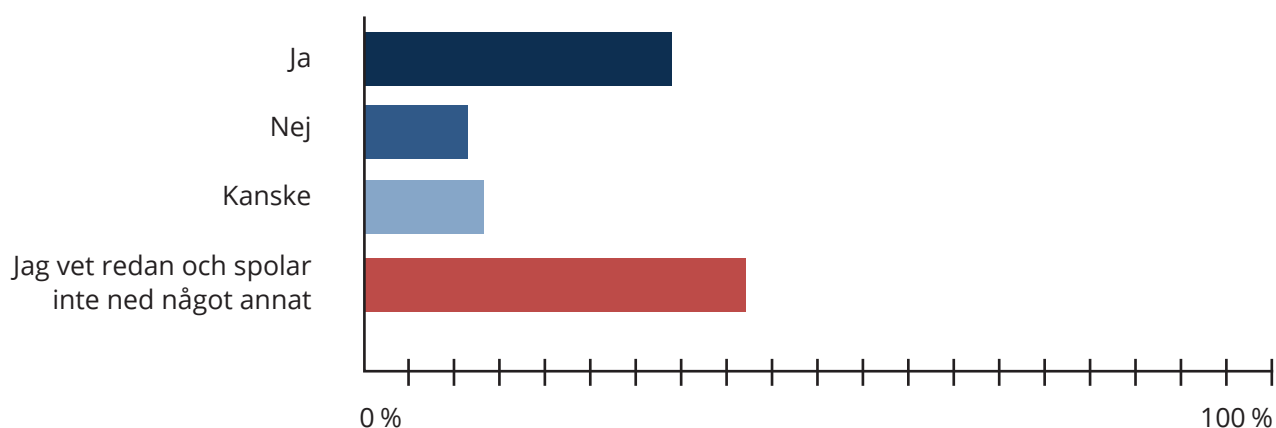
SVARSALTERNATIV	SVAR
Ja	72,94 % 2493
Nej	24,69 % 844
Nej, men jag planerar att skaffa en	2,37 % 81
TOTALT	3 418

Q10

SKULLE DU ÄNDRA DITT BETEENDE OM DU VISSTE ATT DET ÄR OLAGLIGT ATT SPOLA NED NÅGOT ANNAT ÄN KISS, BAJS OCH TOALETTPAPPER?

SVAR: 3 418

EJ SVAR: 355

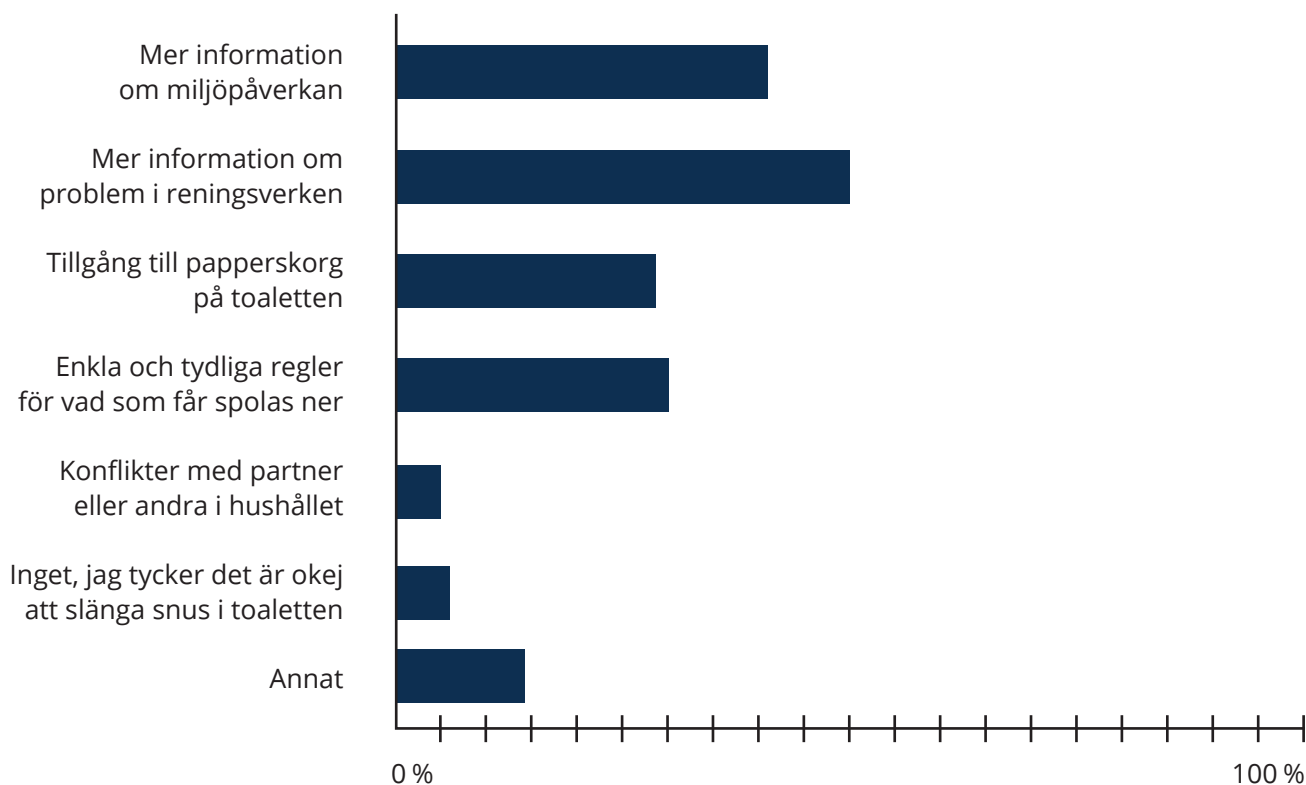

SVARSALTERNATIV	SVAR	
Ja	34,61%	1183
Nej	10,24%	350
Kanske	13,52%	462
Jag vet redan och spolar inte ned något annat	41,63%	1423
TOTALT		3 418

VAD SKULLE KUNNA FÅ DIG/VAD FICK DIG ATT SLUTA SLÄNGA SNUS I TOALETEN? KRYSSA I SAMTLIGA SOM STÄMMER FÖR DIG

SVAR: 3 418

EJ SVAR: 355

SVARSALTERNATIV	SVAR
Mer information om miljöpåverkan	43,94% 1502
Mer information om problem i reningsverken	49,77% 1701
Tillgång till papperskorg på toaletten	28,53% 975
Enkla och tydliga regler för vad som får spolas ner	31,83% 1088
Konflikter med partner eller andra i hushållet	4,83% 165
Inget, jag tycker det är okej att slänga snus i toaletten	5,53% 189
Annat	14,04% 480
TOTALT	3 418

HUR KAN VI FÅ STOPP PÅ FULSPOLNINGARNA AV SNUS?

Den här rapporten har tagits fram i syfte att synliggöra fulspolningen av snus och dess effekter. Vi på Snusbolaget vill helt enkelt ge synlighet kring ett problem som borde kunna minska rejält med rätt åtgärder. Men vad säger svaren på enkätundersökningen egentligen? Hur många är egentligen beredda att sluta spola ner prillorna och hur kan bättre information hjälpa miljön? Vi analyserar resultaten lite närmare.

Vilka svarade på enkäten?

7 av 10 av de totalt 3713 respondenterna var män, vilket i stort sett representerar könsfördelningen bland de svenska snusarna. Även åldersfördelningen var ganska jämnt fördelad, med något fler i de äldre åldersgrupperna och klart färre i åldersskategorin 18-24 år. Att den yngre svarsgruppen var färre kan dock delvis förklaras med att den gruppen hade en något snävare åldersindelning. Flest svarande kommer från storstadsregionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne, vilket återspeglas i befolkningsfördelningen i dessa områden.

Hur många snusare fulspolar och varför gör man det?

Enkätundersökningen visar att det faktiskt är mer än 4 av 10 som uppger att de "aldrig" slänger snuset i toaletten och nästan lika många gör det antingen "sällan" eller "1 per dag". Det innebär alltså att hela 80 procent faktiskt slänger sin snus i toalettstolen en gång per dag eller mindre. Mindre än 1 procent slänger 10 eller fler prillor i toaletten varje dag.

Sett ur ett annat perspektiv så slänger faktiskt 29 procent av alla som svarade på undersökningen

dagligen gamla prillor i toaletten, oavsett om det handlar om en prilla, två eller mer än tio.

På frågan om varför man själv – eller varför man tror att andra – fulspolar så svarar hälften att man gör det för att det är bekvämt. Var tredje tror att det beror på okunskap om att det är skadligt för miljön och lite mer än var tionde säger att det beror på att det saknas en papperskorg på toaletten. Men trots att så många fulspolar snus så har mer än 7 av 10 redan en papperskorg på sin hemtoalett. Detta skulle exempelvis kunna bero på att toaletten på lärosätet eller arbetsplatsen saknar en papperskorg och att man därför spolar ner prillan av ren bekvämlighet.

Hur viktigt är miljötänket för snusarna?

Enligt enkätsvaren så uppger 54 procent av de svarande att man vet om att snus som spolas ner inte är nedbrytningsbart i reningsverket och att mikroplaster riskerar att släppas ut i naturen. 46 procent visste dock inte det. Resultaten tyder på att medvetenheten ökat något, även om det skett långsamt.

Jämfört med de 53 procent som i Svenskt Vattens rapport från 2016 svarade att de inte visste att

snus är skadligt för miljön så indikerar det alltså att medvetenheten verkar ha ökat med 7 %, även om det skett i ett mycket långsamt tempo. Det finns därför en stor potential i att genom riktad information om miljöriskerna, kunna förändra ett kanske slentrianmässigt beteende hos de som slänger gamla prillor i toastolen.

Möjligheten att få till stånd en positiv förändring blir ännu tydligare när vi frågade dem som inte visste om miljöriskerna. För bland de 46 procenten skulle nästan 6 av 10 sluta helt med fulspolningen nu när de fått kunskapen. Och nästan 2 av 10

tänker spola ner färre prillor. 18 procent uppger att de förvisso inte hade kunskapen, men att de ändå aldrig spolat ner snuset. Bara 76 individer av de 1676 som inte tidigare hade kunskapen, motsvarande knappt 5 procent, tänker fortsätta fulspola.

Enligt enkätundersökningen skulle alltså information om miljöriskerna märkbart kunna förändra beteendet hos snusarna och kraftfullt minska fulspolningarna av prillor.

Hur påverkas snusare som får veta att fulspolning är olagligt?

Inte speciellt många känner till att snus är en av de vanligaste fulspolningarna i Sverige – bara var fjärde kände till detta. Men mer än var tredje skulle faktiskt ändra sitt beteende om de visste att det var olagligt att spola ner något annat än kiss, bajs och toalettpapper. Mer än 4 av 10 uppger att de redan vet om det och inte spolat ner något annat.

Bara var tionde person, i undersökningen 346 personer, har svarat att detta inte alls skulle påverka deras beteende.

Är lagen eller miljötanket det viktigaste argumentet?

På flervalsfrågan om vad som fått eller skulle få, dig att sluta slänga snus i toaletten så svarar hälften att de skulle påverkas av information om problem i reningsverken. 44 procent säger att de skulle påverkas av information om miljöpåverkan. 32 procent vill se enkla och tydliga regler för vad som får spolas ner. För 958 personer, vilket är nästan 29 procent, räcker det med tillgång till papperskorg på toaletten för att de skulle sluta fulspola.

Konflikter med familjemedlemmar verkar inte vara så motiverande för det uppger endast knappt 5 procent som skäl. Något fler, knappt 6 procent, säger att ingenting skulle få dem att ändra beteende utan de tycker att det är okej att fortsätta slänga snus i toaletten.

Sluta fulspola – enkla tips för hur vi minskar fulspolningen

Den här enkätundersökningen visar det som vi på Snusbolaget alltid har vetat: Snusare är bra folk! Av 3713 respondenter så är det alltså bara 185 fulspolare som själva uppger att de är oemottagliga för alla argument och som tänker fortsätta sitt beteende.

Bland de som är beredda att minska eller helt sluta med fulspolandet så ser vi att miljöargument biter hårdare än det faktum att fulspolningen faktiskt är olaglig. Mer information om problem i reningsverken och mer information om miljöpåverkan är alltså de två enskilt viktigaste orsakerna som skulle kunna få snusare att sluta slänga snus i toaletten. Även enkla och tydliga regler för vad som får spolas ner och tillgång till papperskorg på toaletten rankas som viktiga incitament.

- Reningsverk och kommuner som vill spara på både miljö och dyrt underhåll kan genomföra informationskampanjer om fulspolning
- Arbetsgivare och företag som vill bidra kan se till att alla toaletter har papperskorgar att slänga prillorna i
- Gymnasieskolor kan i förebyggande syfte genomföra studiebesök på reningsverk
- Du kan prata med din partner, din granne eller din jobbarkompis om hur man går från miljöbov till snushjälte
- Släng prillan i papperskorgen – inte på marken, inte i toaletten och inte i matavfallet.

För varje enskild prilla spelar stor roll – tillsammans kan vi göra skillnad för miljön!

KÄLLOR

Folkhälsomyndigheten

Vuxnas bruk av tobaks- och nikotinprodukter

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/andts-anvandning-och-ohalsa/anvandning-och-omfattning-av-andts-i-befolkningen/anvandning-av-tobaks-och-nikotinprodukter/vuxnas-bruk-av-tobaks--och-nikotinprodukter/>

Svenskt Vatten

Reningsverk och reningsprocesser

<https://www.svensktvatten.se/vara-sakomraden/avlopp-och-miljo/reningsverk-och-reningsprocesser/>

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN Faktablad om Tobaks- och nikotinprodukter

<https://www.can.se/fakta/tobaks-och-nikotinprodukter/>

Snusbolaget och Transportföretagen

Färre transporter och mindre utsläpp vid e-handel av snus – synliga och osynliga miljöeffekter av e-handels Last Mile

https://media.snusbolaget.se/snusbolaget/files/haypp_2024_transportforetagen_savedmiles_240624.pdf

Sopor.nu

Fakta om avfall

<https://www.sopor.nu/fakta-om-avfall/statistik/>

Nodava

Prillorna ställer till det i avloppet

<https://nodava.se/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2021-11-19-prillorna-staller-till-det-i-avloppet.html>

Världshälsoorganisationen WHO

WHO Framework Convention on Tobacco Control

<https://fctc.who.int/convention>

Haypp Group

Hållbarhetsrapport

https://hayppgroup.com/app/uploads/2024/06/haypp_group_2023_sustainability_report_240422_Digital.pdf

Östersunds kommun

ABVA 2021. Allmänna bestämmelser för brukande av Östersunds kommuns allmänna vatten och avloppsanläggning

https://www.ostersund.se/download/18.4e7aeb2a17a1142a8182b09f1628859843484/ABVA_layoutad,%20till%20webben.pdf

Östersunds kommun

Riktvärden för utsläpp till Östersunds kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning

<https://www.ostersund.se/download/18.7ea73fc81527142276514a8711597991175744/Riktv%C3%A4rdeslista.pdf>